

Mirko Kokir
Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Novi Sad

PRIKAZ IZLOŽBE DAVID HOCKNEY: OD PAPIRA DO EKRANA

Održana u periodu od juna do avgusta 2025. godine u beogradskom Muzeju savremene umetnosti izložba *David Hockney: Od papira do ekrana* predstavila je publici odabrane radove jednog od najznačajnijih britanskih umetnika današnjice. Iako mala po obimu i broju radova, izložba je publici predstavila grafike i crteže iz šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog veka, kao i najnoviju praksu digitalnih slika nastalih na iPad-u, time pružajući usmeren uvid u višedecenijsku Hocknijevu umetničku praksu. Izložba je nastala kao proizvod saradnje Muzeja i Britanskog saveta, a izloženi radovi nalaze se u zbirci Britanskog saveta.

Izložbu otvaraju četiri ciklusa radova, tačnije 25 bakropisa i akvatinti iz serije *Ilustracije za šest bajki braće Grim* iz 1969. godine. Kako se navodi u pratećem deplijanu, Dejvid Hokni je ovu seriju započeo nakon prve serije bakropisa iz 1961. i 1962. inspirisan pričom o *Cvildreti*. Krajem iste decenije, Hokni izrađuje novu seriju ilustracija sa bajkama braće Grim sa sledećim literarnim predlošcima: *Mali morski zec* (*The Little Sea Hare*), *Nađena ptica* (*Fundevogel*), *Žlatokosa* (*Rapunzel*), *Dečak koji je otišao od kuće i upoznao strah* (*The Boy Who Left Home to Learn Fear*), *Stari Rinkrank* (*Old RinkRank*) i *Cvildreta* (*Rumpelstilskin*), od kojih su poslednje četiri prikazane publici uz same bajke na proširenim legendama. U grafikama, Hokni prenosi atmosferu i likove implementirajući u pojedinim radovima rukopise i prakse starih umetnika kao vizuelne reference, kao što su Paolo Učelo u bakropisima *Stari Rinkrank*.

Izložba se nastavlja crtežima iz sedamdesetih godina, koji nastaju u periodu Hocknijevog života između Los Anđelesa, Londona i Pariza, u kojima su često prikazani njegovi prijatelji i poznanici, u radovima kao što su *Man Ray* (1974), *Lila de Nobilis, Paris* (1973), *Celia, Paris* (1973), *Nick, Hotel de la Paix, Geneva* (1972) i *Ossie Reading in Munich* (1972), ili mesta boravka poput rada *Louvre Window, Contrejour Paris* (1973).

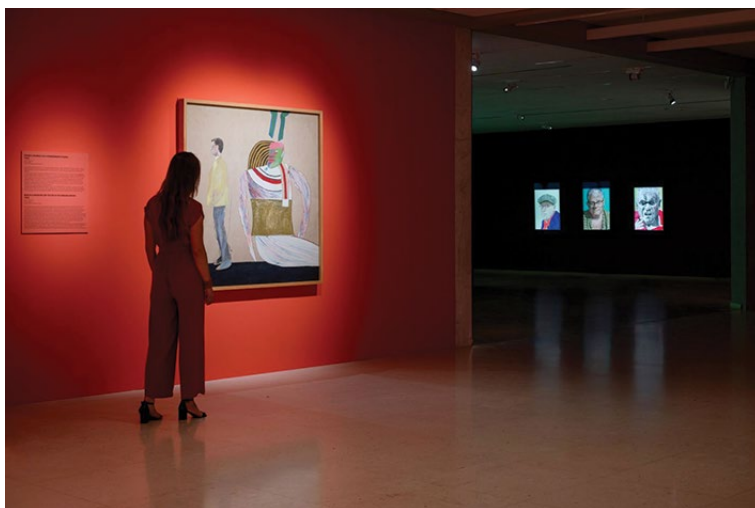
Naredna serija prikazanih radova na izložbi obuhvata ciklus grafika *Napredovanje razvratnika* (*Rake's progress*) iz 1961–63. godine. Hokni zasniva ove radove na istoimenim grafikama Vilijama Hogarta, koje su objavljene 1735. godine i poseduju izraziti moralni podtekst. Ovu seriju grafika počinje da radi nakon

povratka iz Njujorka 1961. godine, a objavljena je kao luksuzno, limitirano izdanje u produkciji *Editions Alecto* 1965. godine. Za razliku od Hogarta, Hokni objavljuje ukupno 16 grafika, numerisanih od 1 i 1a do 8 i 8a, kako bi listovi pratili Hogartovu strukturu od osam grafika. Kao i kod Hogarta, glavni lik je prikazan kako je u nizu radnji i scena, u velikom gradu, naveden na otkrivanje života. U Hoknijevim radovima, on je smešten u Njujork i predstavlja poluautobiografski lik, koji se na kraju priče utapa u bezličnu masu, za razliku od Hogartovog lika, koji postepeno gubi razum. Obe serije grafika poseduju jasno etičko viđenje svakog od autora i kritički pogled usmeren ka savremenom društvu i vrednostima.

Više od decenije nakon ove serije, Dejvid Hokni počinje sa radom na novoj mapi grafika pod nazivom *Plava gitara (Blue Guitar)*. Tokom boravka u ateljeu braće Alda i Pjera Kromelinka u Parizu, između 1973. i 1975. godine, započinje sa radom na novim grafičkim tehnikama. Postupak rezervaša (sugar lift) primenio je na navedenoj mapi grafika, inspirisanih pesmom *Čovek sa plavom gitarom* američkog pesnika Volasa Stivensa. Direktno slikanje na ploči, što mu je tehnika rezervaša omogućavala, dozvolilo je umetniku da spontano radi i zadrži tragove četkice. Pesma, nadahnuta Pikasovom slikom *Plavi gitarista* iz 1903. godine, interpretirana je na radovima slobodno, u muzičkom maniru, sa referencama na Pikasa i poetičko-humorističkim nazivima radova. Mapa sadrži ukupno dvadeset radova i objavljena je u ograničenom tiražu u izdanju *Petersburg Press-a* u oktobru 1977. godine.

Naredna serija radova prikazanih na izložbi obuhvata ilustracije za četrnaest pesama Konstantina Petrona Kavafisa iz 1966/67. godine. Na izložbi je prikazano pet radova u tehnikama bakropisa i akvatinte iz ove serije: *Portrait of Cavafy in Alexandria, Beautiful and White Flowers, According to Prescriptions of Ancient Magicians, Two Boys Aged 23 or 24* i *In an Old Book* iz 1966. godine. Kavafisova poezija kao literarni predložak iskorišćena je zbog svoje senzualnosti, a likove na grafikama, pored samog K. P. Kavafisa, čine i umetnikovi prijatelji. Na navedenim radovima, više no na drugim, istaknut je Hoknijev kvir pogled na muško telo i njihove odnose, a pozicija kvir umetnika, koju je Dejvid Hokni jasno zastupao, uticaće na tematski repertoar i tokom kasnijih decenija.

Jedino ulje na platnu na izložbi nosi naziv *Čovek u muzeju (ili u pogrešnom si filmu)* iz 1962. godine i nastalo je neposredno nakon što je Hokni diplomirao na Kraljevskom koledžu umetnosti, gde je već tada bio zapažen od strane kritičara. Navedeno delo nastalo je tokom posete Muzeju Pergamon u Beču gde je Hokni zapazio svog prijatelja Džefa Gudmana kako stoji pored jedne egipatske skulpture i njihov odnos mu se učinio zanimljivim, te je nakon povratka u hotel načinio nekoliko crteža koje će preneti u sliku velikog formata. Nedovršenost i direktan crtež na platnu u obradi figure muškarca u profilu, na levoj partiji slike, ukazuje na uticaj Frensis Bejkona i Rona Kitaja. S druge strane, egipatska skulptura u desnoj partiji slike oblikovana je različitim bojenim segmentima i paternima i, imajući u vidu naziv dela, predstavlja reprezent prošlosti, dok je umetnik, u njihovom saodnošenju u potrazi za svojim mestom u muzeju, u sadašnjosti.

David Hockney: *Od papira do ekrana*. Foto: Bojana Janjić. Ljubaznošću Muzeja savremene umetnosti, Beograd

Izložba se nastavlja sa još nekoliko primera grafika: *Rue de Seine* (1972) *Flowers Made of Paper and Black Ink* (1971), *Picture of a Landscape in an Elaborate Gold Frame* (1965), *Picture of Melrose Avenue in an Ornate Gold Frame* (1965), *Tree* (1968), *Rocks Nevada* (1968) i *Landscape* (1966), rad koji se nalazi u Zbirci inostrane grafike i crteža Muzeja savremene umetnosti.

Zaključni segment izložbe bavi se najnovijom Hoknijevom umetničkom praksom – digitalnim slikama i crtežima, nastalim na iPad-u, koje umetnik počinje da radi neposredno nakon što je iPad predstavljen na tržištu. U serijama autoportreta, portreta, mrtvih priroda ili pejzaža, kao što je *Radanje proleća*, Dejvid Hokni istražuje formalne i plastičke mogućnosti novih tehnologija, pritom ostajući dosledan tradicionalno slikarskom pristupu u radu. U tom smislu, iako nove tehnologije, usavršeni programi i alati omogućavaju nastanak savršene i precizne slike, umetnik ne teži takvom radu. Sasvim suprotno, Hokni zadržava isti način rada menjajući medij, istražujući i poigravajući se drugim sredstvima.

PRIMLJENO / RECEIVED: 10. 09. 2025.

PRIHVaćENO / ACCEPTED: 15. 09. 2025.